

Offentlige finanser

Offentlige finanser

Offentlige finanser

Formålet med dette afsnit er at give et overblik over den offentlige sektors økonomi, herunder hvor store udgifterne er, hvordan midlerne anvendes, og hvordan udgifterne finansieres.

Den offentlige sektor

Den offentlige sektor består af offentlig forvaltning og service samt de offentlige selskaber. Offentlig forvaltning og service omfatter myndigheder og institutioner, der overvejende producerer ikke-markedsmæssige tjenester, omfordeler samfundets indkomster og formuer og generelt søger at fremme den økonomiske udvikling.

Ikke-markedsmæssige tjenester er tjenester, der aktivt kontrolleres af de offentlige myndigheder, og som stilles gratis til rådighed for private og virksomheder. De offentlige tjenester finansieres hovedsageligt gennem skatter og afgifter. Visse offentlige tjenester, fx børnepasning, finansieres delvist gennem brugerbetaling, der dog dækker mindre end halvdelen af omkostningerne.

Offentlig forvaltning og service i Grønland omfatter tre delsektorer: Den kommunale sektor, den selvstyrede sektor og den statslige sektor. Der skelnes i den forbindelse mellem den statslige sektor i Grønland og den danske stat.

Den statslige sektor i Grønland omfatter økonomisk aktivitet på de områder, der stadig forvaltes og finansieres direkte af den danske stat. Ifølge de gældende internationale retningslinjer medtages kun udgifter, der afholdes i eller ved Grønland.

Et særligt træk ved Grønland er det store offentlige engagement i erhvervslivet. I henhold til de internationale retningslinjer foretages en opdeling af selskaberne, idet der skelnes mellem 1) selskaber, der er en del af offentlig forvaltning og service, 2) offentlige selskabslignende enheder (kvasiselskaber) samt 3) offentlige selskaber.

Et selskab regnes som en del af forvaltningen, såfremt en større del af driftsudgifterne dækkes ved salg af varer og tjenester, dog mindre end 50 pct. Selskabets driftsudgifter indgår som en del af det offentlige konsum opsplittet i aflønning af ansatte og forbrug i produktionen, mens selskabets indtægter indgår som salg af varer og tjenester. Eksempler på sådanne selskaber er KANUKOKA (De grønlandske kommuners landsforening), Asiaq/Misissueqqaarnerit (Grønlands Forundersøgelser) og Kalaallit Nunaata Radioa (Grønlands Radio).

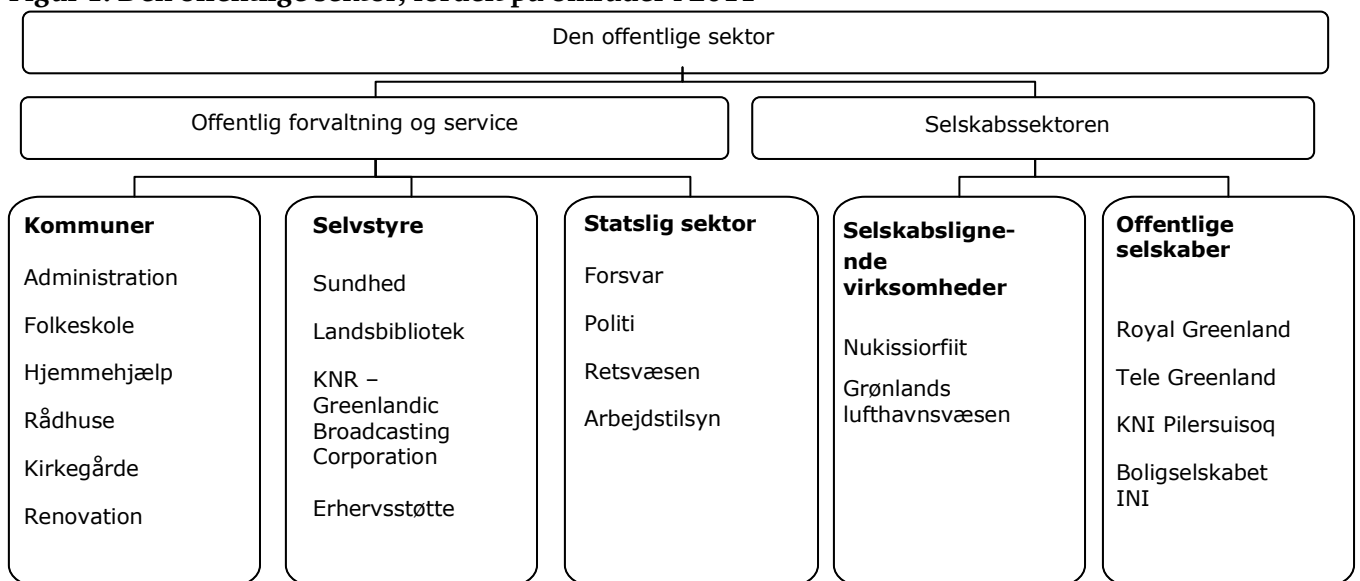
Den offentlige del af selskabssektoren består af selskaber, der kontrolleres og/eller ejes af det offentlige, og som opererer på markedsmæssige vilkår. Her skelnes der mellem:

Offentlige selskabslignende virksomheder (kvasiselskaber) og
Offentlige selskaber

Offentlige selskabslignende enheder er enheder organiseret under selvstyret eller kommunerne, og hvor mere end 50 pct. af de løbende driftsudgifter dækkes gennem salg af varer og tjenesteydelser på markedsmæssige vilkår. De benævnes ofte offentlige kvasiselskaber. I den selvstyrede sektor betragtes henholdsvis Nukissiorfiit (Energiforsyningen) og Mittarfeqarfiit (Grønlands Lufthavne) som offentlige kvasiselskaber.

Offentlige selskaber ejes og/eller kontrolleres af det offentlige, fx gennem aktiemajoriteten. Disse selskaber er som regel organiseret som privatretlige enheder (typisk som aktieselskaber). Som eksempler på offentlige selskaber kan Royal Greenland A/S, KNI Pilersuisoq A/S og TELE Greenland A/S nævnes.

Figur 1. Den offentlige sektor, fordelt på områder i 2011

Kilde: Grønlands Statistik

Offentlige udgifter

Sammensætningen af de offentlige udgifter kan belyses på forskellige måder.

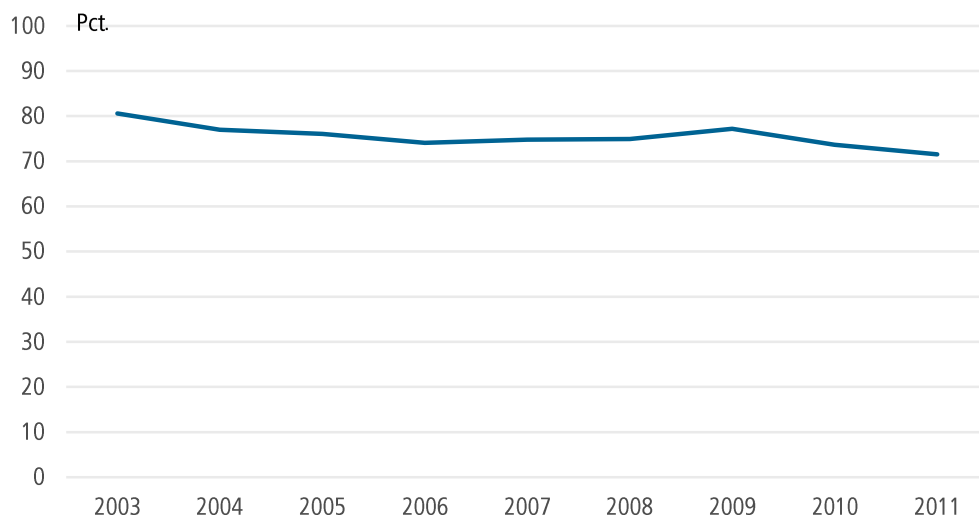
En realøkonomisk fordeling af udgifterne viser, at det offentlige forbrug siden 1986 har udgjort en stadig større del af de samlede udgifter. Det offentlige forbrug består mest af løn til de ansatte og varekøb i forbindelse med den produktion, der finder sted.

I 2011 udgjorde det offentlige forbrug lidt over 72 pct. af de offentlige udgifter. De løbende overførsler, først og fremmest overførsler til pensioner,

arbejdsløshedsdagpenge og lignende, udgjorde samme år godt 21 pct. af de samlede udgifter.

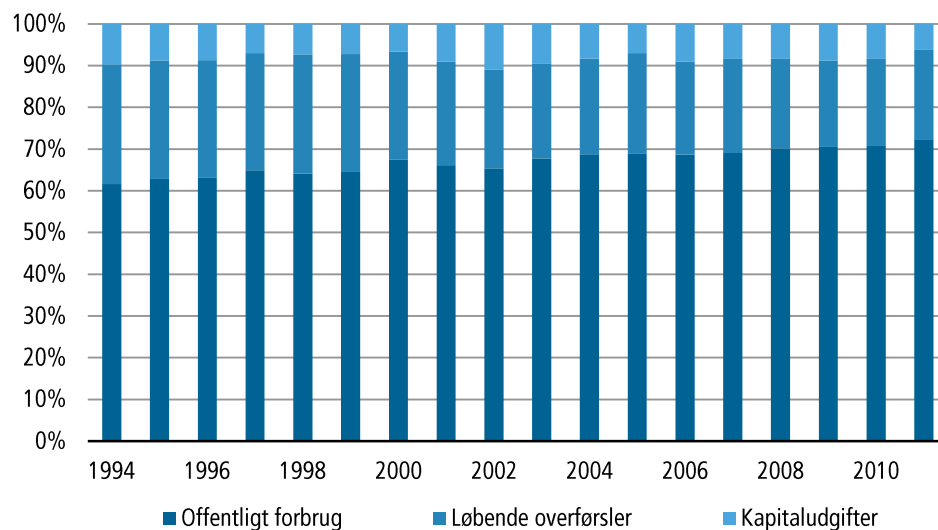
Kapitaludgifterne, der dækker over bl.a. investeringer i skoler, hospitaler og veje, udgjorde i 2011 godt 6 pct. af de samlede udgifter.

Figur 2. Drifts- og kapitaludgifter i offentlig forvaltning og service i pct. af BNP

Kilde: Grønlands Statistik

Figur 3. Offentlige udgifter, fordelt på realøkonomiske kategorier

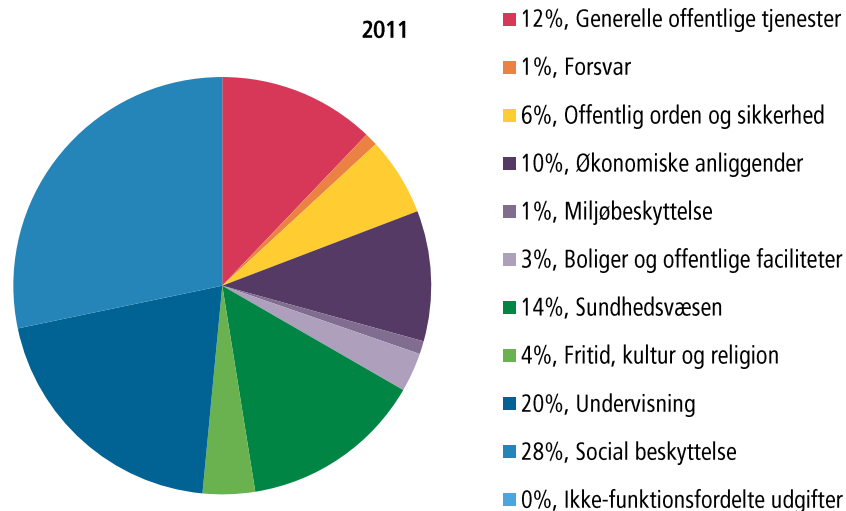

Kilde: Grønlands Statistik

Den funktionelle fordeling viser de offentlige udgifter, fordelt efter formål. I 2011 blev 62 pct. af udgifterne anvendt til de tre store områder, undervisning, sundhedsvæsen og social beskyttelse. Disse områder betragtes ofte som kerneydelser i et moderne velfærdssamfund.

Fordelingen af drifts- og kapitaludgifter efter anvendelsesområde fremgår af Figur 4.

Figur 4. Funktionel fordeling af drifts- og kapitaludgifter i 2011

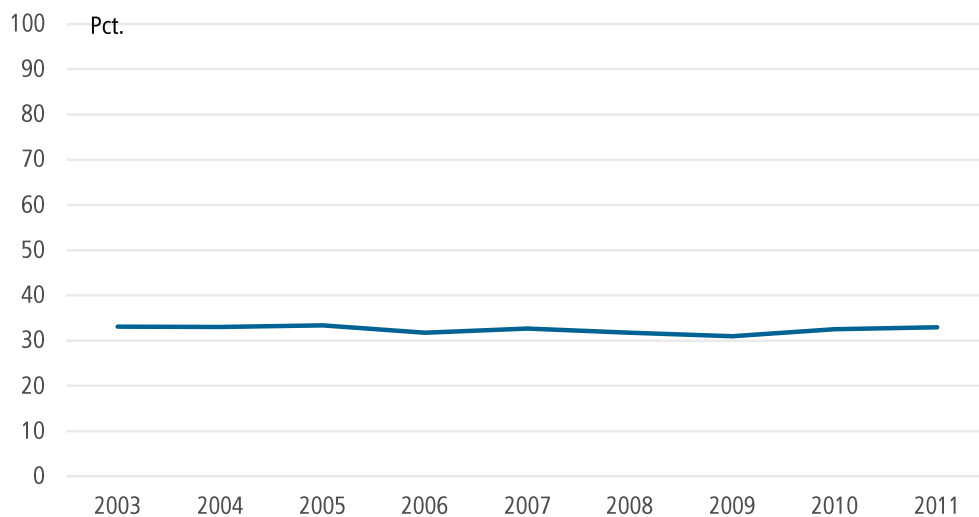
Kilde: Grønlands Statistik

Finansiering af de offentlige udgifter

Finansiering af de offentlige udgifter

Finansieringen af de offentlige udgifter sker gennem bloktilskud fra den danske stat samt skatter og afgifter. Af Figur 1 fremgår den offentlige indtægt fra skatter og afgifter. Skattetrykket beregnes som summen af skatter og afgifter i forhold til BNP. Skattetrykket har været nogenlunde konstant siden 1986.

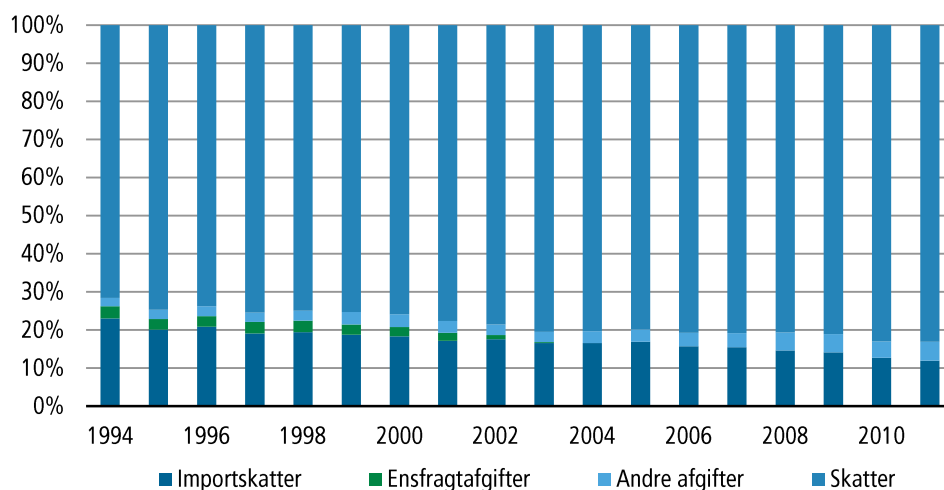
Figur 1. Skatter og afgifter i pct. af BNP

Kilde: Grønlands Statistik

Skattestrukturen har ikke ændret sig meget over tid, som det fremgår af Figur 2. De løbende indkomstskatter er langt den største post, fulgt af produktions- og importskatter.

Figur 2. Fordeling af skatter og afgifter

Kilde: Grønlands Statistik

Det årlige bloktilskud fra den danske stat udgør 3,6 mia. kr. i 2011. Det svarer til cirka 36 pct. af de samlede offentlige indtægter. I henhold til selvstyreaftalen, der trådte i kraft i 2009, er dette beløb fremover fastlåst, indtil Grønland opnår indtægter fra olie eller mineraler.

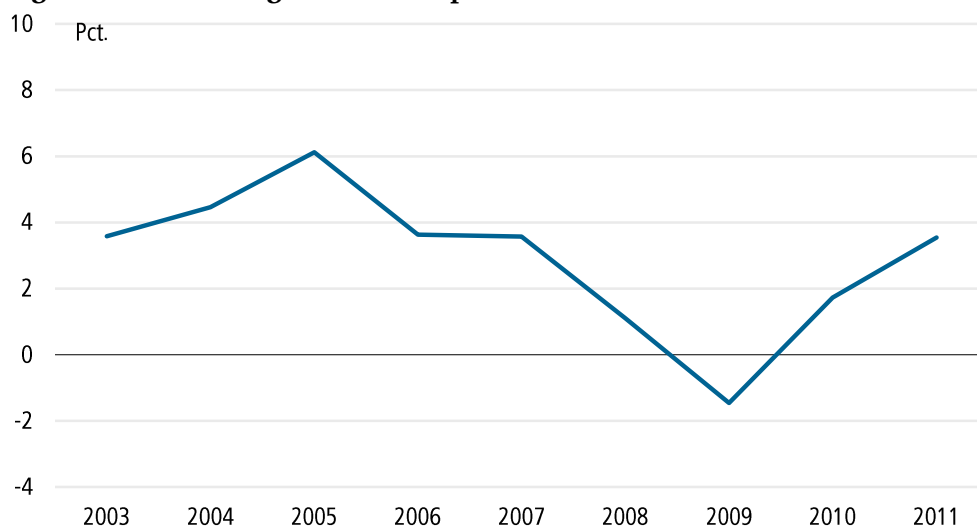
Udviklingen i de offentlige finanser

Udviklingen i de offentlige finanser

Konjunkturudviklingen har stor indflydelse på de offentlige finanser.

Højkonjunktur betyder, at udgifter til fx arbejdsmarkedsydelse falder, samtidig med at overskuddet fra skatter og afgifter vokser. Det modsatte er tilfældet ved lavkonjunktur. I Figur 1 vises udviklingen i det offentlige over- og underskud i procent af BNP.

Figur 1. Det offentlige overskud i pct. af BNP

Kilde: Grønlands Statistik

Skattesystemet

Skattesystemet

I Grønland omfatter de direkte skatter alene indkomstskatter, idet der ikke betales skat af formue, ejendom eller arv.

En person er skattepligtig, hvis vedkommende har fast bopæl i Grønland eller har opholdt sig i landet i mindst seks måneder.

Den skattepligtige indkomst omfatter den samlede årsindtægt, fratrukket ligningsmæssige fradrag eller standardfradrag. B-indkomstmodtagere har herudover et B-indkomstfradrag.

De ligningsmæssige fradrag består af renteudgifter, kontingenter til fagforeninger, børnebidrag og lignende samt udgifter i forbindelse med personlig erhvervsudøvelse. Såfremt de ligningsmæssige fradrag overstiger standardfradraget, bortfalder standardfradraget. Endelig opereres der med et personfradrag.

Kommuneskatten fastsættes af de enkelte kommuner. I områder uden for kommunal inddeling betales der ikke kommuneskat, men en særlig landsskat, der fastsættes af Landstinget.

Virksomheder betaler en selskabsskat på 30 pct. Aktie- og anpartsselskaber betaler desuden en udbytteskat med en sats, der svarer til den gældende kommuneskat. Selskabs- og udbytteskatten fordeles mellem landskassen og kommunerne i forhold til udskrivningsprocenterne.

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse

E-mail: stat@stat.gl

Statistisk Årbog, Offentlige finanser
March 12, 2014

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: +299 36 23 60 · Fax: +299 36 23 61
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

